ימים, אמנם בשאר ארץ ישראל אין מצוות לולב אלא יום אחד בלבד (ומשחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיטלו לולב בכל מקום שבעה ימים זכר למקדש) ע"כ.

ויש לדקדק בזה, דכיון דלישנא דקרא ושמחת"ם לפני ה' אלוקיכם עולה על קיום מצוות נטילת לולב, אם כן מה טעם נקט הלשון ושמחת"ם, הוה ליה למימר בלשון ברור **ונטלתם**, או **וקיימתם נטילת לולב** וכדומה, ומה שייכות ללשון של שמחה דייקא למצוות נטילת לולב.

שמחת בית השואבה ממוצאי חג הראשון דייקא

ויש לבאר עוד בעניין שמחה בבית המקדש, דהנה בבית המקדש היה **שמחת בית השואבה ממוצאי יו"ט ראשון** והלאה, וכלשון המשנה (סוכה נא.) מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, **במוצאי יום טוב הראשון של חג** וכו', ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה, חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם באבוקות של אור שבידיהן ואומרים לפניהם דברי שירות ותושבחות והלוים בכנורות ובנבלים ובמצלתים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר וכו'. והיה שם בבית המקדש שמחה רבה ועצומה וכלשון המשנה שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו.

ותימה רבתי יש לתמוה כאן, מה טעם היה מעמד נורא הוד זה של השמחה הגדולה בשמחת בית השואבה **רק מליל מוצאי יו"ט הראשון** דייקא, ומה טעם לא התחיל זאת כבר מתחילת החג בליל יו"ט הראשון.

עולי הרגלים שכבר קיימו מצוותן בחג הראשון עדיין נשארו בירושלים

ועוד נעיין בה שלישיה, שביסוד הכביר שאמרנו לעיל שענייניה של מצות עליה לרגל היה מסירות נפשם של עולי הרגלים, שנפשם חשקה להיות בשדותיהם בעת האסיפה והמה כבשו רצונותיהם ועזבו את הכל ועלו לירושלים לראות את פני ה', אם כן **מה טעם נשארו בירושלים למשך כל ימי החג**, הלוא המה כבר קיימו את המצוה כבר בחג הראשון, אם כן מיד במוצאי החג הראשון - בליל שני של סוכות - היה להם לעזוב את המקדש ולחזור לבתיהם ולהיות בשדותיהם בעת האסיפה כרצונם וכתשוקתם, ולמה נשארו שמה לחגוג במשך כל ימי החג עד תומו.

גודל השמחה הנובע ממסירות נפשם ואמונתם בבורא כל עולמים

אלא דיש בזה עוד ענין כביר, דהנה עולי הרגלים החליטו בדעתם בימים שלפני החג שהם יכבשו את רצונם ותשוקתם להיות בשדה בזמן של האסיפה בשדה, וימסרו את נפשם להקב"ה ויעלו לירושלים ברננה וכמו שנצטוו מדאורייתא במצוות עליה לרגל. **ובכל משך הדרך שעלו מביתם לירושלים עיר הקודש והמקדש המה הכניסו עמוק עמוק בדעתם רעיון זה**, שהמה עולים לרגל במסירות לב ונפש ומכירים ומאמינים שהוא אדונו האמיתי של העולם, הוא עשה שיצמח השדה והוא גרם להם שיהיה אסיפה בשדה, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ובכל משך הדרך הם מעמיקים במחשבה זו שוב ושוב עד שזה נקבע בלבם ביתד איתן בל תמוט.

וכשהם באים לירושלים עם הכרה פנימית שכזה, ומגיעים ונכנסים לבית המקדש ולבם בוער ברשפי אש להבת י-ה לבורא כל העולמים והמה אדוקים ומקושרים אליו ומאמינים ובטחים בו שהוא אלוקיהם, **המה מתמלאים בשמחה רבה ועצומה מגודל קרבת האלוקים שיש בהם**, והמה נתלהבים יותר ויותר באהבת ה', ובפרט כשהם נמצאים בהר הבית בחצרות אלוקינו בתוך בית המקדש, והם זוכים ורואים עין בעין כהנים משרתים בעבודתם ולויים בדוכנים וכו', אין להשיג ולתאר גודל הרגשי קודש שהיה להם בעת גדול שכזה, ומכח זה המה נתעלו יותר ויותר ומתמלאים מכח זו בשמחה רבה ועצומה עד למאוד.

מגודל השמחה אין רוצים לעזוב את ירושלים

ובכח השמחה ההיא, המה בזים ביותר להעולם הזה והבליה, וכשמגיע מוצאי יו"ט הראשון של חג, **כלל לא רוצים לחזור לביתם ולשדותיהם**, אלא חפצים עוד ועוד להסתופף בבית ה' ולשמוח ולהנות ולהתענג מנועם זיו שכינתו ומנועם אהבתו יתברך שמו. וממילא מובן שפיר שעולי הרגלים נשארו בבית המקדש במוצאי החג הראשון, דהוא מגודל רגשי האמונה והשמחה שבערו ובקרבם.

ביטוי השמחה במעשה דייקא במוצאי חג הראשון

וכיון שכן, דייקא במוצאי יו"ט הראשון התחילו בשמחת בית השואבה, דדוקא בעת ההיא **הגיע לידי ביטוי בפועל רגשי השמחה אשר בלבבם**, דבזמן ההיא ממש כבר היה צריך להיות להם על פי טבע רצון לעזוב את המקדש ולחזור לשדותיהם ולהיות בגופם בעת האסיפה בשדותיהם, אמנם המה נשארו בבית המקדש מכח השמחה ואהבת ה' שהיו בלבבם, **ודייקא אז כשמגיע אמונתם ושמחתם לידי ביטוי כ"כ** יוצא מהם פרץ של שמחה אדיר וחזק, ושמחים יחדיו בצוותא חדא בשמחה עליונה ונשגבה של שמחת בית השואבה, וכידוע שזו הייתה שמחה רוחנית ונעלה וכמו שאמרו על שמחת בית השואבה שמשם שואבים רוח הקודש.

נטילת לולב הזכיר להם אמונת בבוכ"ע והשמחה בזה

ונראה בזה עוד, שבשעת שעולי הרגלים נוטלים את לולביהם בבית המקדש ביום השני, המה נתמלאים בשמחה עצומה עד למאוד.

וזאת מכיון דבשעת הנטילה המה חושבים בנפשם, הבה ונחשב חשבונו של עולם, הלוא בגבולין בכל ארץ ישראל אין נוטלין היום לולב, ומה טעם אנו נוטלין הלולבין, אלא משום שאנן עתה בבית המקדש, ואכן מה טעם אנו בבית המקדש ולא בבתינו ליד שדותינו וכרמינו בעת האסיפה, **אלא משום שמסרנו את נפשינו ורצונותינו להשי"ת** ואנו מאמינים ובטחים בו שהוא אדונו האמיתי של העולם ולכך עלינו לירושלים לשהות בצל אלוקינו, **ודבר זו שוב גורם להם שמחה רבה ועצומה** כשתנבאר לעיל. ולכך כתוב בקרא לגבי נטילת לולב שבעה ימים במקדש **ושמחת"ם** לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים, דנטילת הלולב של השבעה ימים מזכיר להם אמונתם ודביקותם בבוראם ויוצרם, וגורם להם שמחה ודיצה רבה בהתחזקות האמונה והדביקות בבורא כל עולמים.

ולכך, **דייקא במקדש כל שבעה יש לישנא דקרא ושמחת"ם**, אמנם בגבולים בערי ארץ ישראל, הנוטלין לולב רק יום אחד, ומיירי באלו שאינם עלו לרגל לבית המקדש, אין להם רגשי האהבה והמסירות נפש לבורא כל עולמים, ולא נתמלאה לבם ברגשי שמחה ודיצה, ולכך אין כתוב בהם ושמחת"ם.

מסירות נפשם של עולי הרגלים בדרך דייקא

ויש להוסיף עוד דבלישנא דקרא (שם) מה יפו פעמיים בנעלי"ם בת נדיב, **יש לדייק במה שנקט הכתוב לשון בנעלי"ם דייקא**, ויש לומר דהנעלים מורה **דכוונת הפסוק קאי על הדרך דייקא**, בנעליים שנועלים עולי הרגלים בדרכם מבתיהם לירושלים, דהלוא בהר הבית יש איסור להיכנס במנעליו, ומשתבח קרא בכלל ישראל שהדרך מבתיהם לירושלים יפה ונכבד היא, **ומסירות נפשם להשי"ת היה בעת הדרך דייקא**.

ובביאור הענין במה נפלאת הדרך דייקא שאותה משבחים ומפארים במסירות נפש שהיה לעולי הרגלים בעת הזאת ולמה אין משבחים אותם גם בהיותם לפני ה' בבית המקדש.

ולפי אמרינו לעיל יתבאר שפיר, דאכן כל מסירות נפשם והקרבת לבבם היה דייקא בעת **דרכם** לירושלים, אמנם כשכבר באו ונתקרבו והגיעו לחצרות בית ה' בתוככי ירושלים, המה כבר נתעלו גבוה מעל גבוה וכלל לא היה להם נסיונות להיות בבתיהם ובשדותיהם, והמה כבר לא רצו לחזור ולעזוב את בית ה', ועיקר מסירות נפשם וחיבוטי הנפש היה דווקא בעת הדרך, ובזה משתבח קרא 'מה יפו פעמיים בנעלי"ם' בדרך דייקא.